

לשון מקרא ולשון חכמים במטבע הקצר שבברכה

צמיחתן של תפילות ושל ברכות היא אחד הפרקים המרתקים ביותר במדעי היהדות. יש בידינו עדויות לא מעטות במשנה, בתוספתא, בתלמודים ובמקורות מאוחרים מהם על ברכות ותפילות ועל גוסחיהן.¹ גזכרים אף שמות ומוסדות בנוגע לייסוד התפילה, ובידינו מחזורי תפילה וסידורי תפילה למנהגותיהם. קיצורו של דבר שפע רב של מקורות ועדויות, ואף על פי כן פרקים רבים במהותה של התפילה עדיין לא זכו לליבון ולהצגה מלאה.

אמת, כמה וכמה חוקרים הציגו פתרונות משכנעים לשאלות מרכזיות, כגון מעקבו של א' מירסקי אחר המבנה בתפילת יוצר ובתפילת העמידה תוך הצגת פרקי המקרא שהיו הדגם והמקור למבנה זה ולבושאייו;² וכגון סיכומו הממצה של י' היינמן בעניין "התהוות גוסחי התפילות ובעיית 'הגוסח המקורי'".³

אך בכל הנוגע ללשון התפילה אין לנו אלא "אתחלתות דאתחלתות",⁴ על אף שפע המקורות ודיוני הלשון מן ההיבט ההלכתי, הזועקים לעיונו של החוקר. דומה שהסתכלותם של חכמים במשמעותה של לשון התפילות והברכות צריכה הייתה למשוך את חוקרי הלשון לעניין זה. נדגים דברינו מן הדיון בגוסח של ברכת ביעור החמץ שבמסכת פסחים (ז ע"א):

הבודק צריך שיברך; מאי מברך? רב פפי אמר משמיה דרבא: אומר: לבער חמץ, רב פפא אמר משמיה דרבא: על ביעור חמץ.
ב"לבער" כולי עלמא לא פליגי דוודאי להבא משמע, כי פליגי ב"על ביעור". מר סבר מעיקרא משמע [שהיה כבר] ומר סבר להבא משמע.
מתיבי: ... על המילה... לא סגיא, דלאו איהו מהיל, אבי הבן מאי איכא למימר, אין הכי נמי. [כלומר, אבי הבן יברך "למול את הבן"].

1. ראה י' היינמן, התפילה בתקופת התנאים והאמוראים,² ירושלים תשכ"ו.
2. ראה לאחרונה א' מירסקי, הפיוס – התפתחותו בא"י ובגולה, ירושלים תש"ן, עמ' 11–29.
3. ראה היינמן (לעיל, הערה 1), עמ' 29–51.
4. ראה ח' רבין, "עיסוק בלשני בלשון התפילה", בתוך: מחקרים באגדה, תרגומים ותפילות ישראל לזכר יוסף היינמן (בעריכת ע' פליישר, י' פטוחובסקי), ירושלים תשמ"א, עמ' קסג–קעא.

והגמרא ממשיכה ושואלת לגבי הנוסח של "על השחיטה" ו"על נטילת לולב", ובכיוון אחר – "לישב בסוכה" (כלומר, שימוש בשם פעולה כנגד צורת לפעול). הדיון בגמרא מביא פרשנים שונים להבחין בין צורת לפעול בברכה לצורת על + שם פעולה. הפרשנים מבקשים להבחין הבהנות שונות בין הדגם לפעול ובין הדגם על + שם פעולה.⁵ ונביא כמה מהן: יש הרואים בצורת המקור לפעול דבר הנעשה תוך השהיית זמן וכנגדו בתבנית על מצוות דבר הנעשה מיד, או אפילו דבר שכבר הוחל בעשייתו. הבחנה אחרת – בין מצווה הנעשית בידי המברך (לפעול) לבין מצוות הנעשות בידי שליח (על המילה, על השחיטה).

מקור זה (תרתי משמע) ממסכת פסחים הובא בידי ד"ר מ' מישור,⁶ כדי לתמוך בקביעה שצורת המקור בלשון חז"ל היא בעלת משמעות מודאלית. ואכן, לפי תפיסת הסוגיה ומפרשיה יש לצורות אלה גוון מודאלי, ובין הצורות קיימת תפרוסת משלימה, ועימות בין הצורות יש בו ללמד על שתייהן.⁷

דיון הלכתי זה מוביל אותנו אל עצם העניין, אל מהותה של לשון התפילה. שניידר דיבר על לשון ממוזגת, או, כדבריו, "לשון עברית ספרותית", תוך שהוא מדגים מלשון הברכות החל בברכת שהכל ועד לברכת המילה, והוא מסכם: "בכל אלה לשון טבעית וגמישה אינה לא מקראית טהורה ולא משנתית".⁸ דבריו אלה של שניידר דברי התרשמות הם, ובעל המאמר לא ביסס דבריו, וכבר כפר בהם אבא בנדויד.⁹ בנדויד רואה כאן תערובת סגנונית שיפה היא לתפילה אך אין בה משום מזיגה אלא לצורך התפילה בלבד. "המקרא והמשנה דבקו זה בזה והיו לנפש אחת", ויש כאן "מזיגה מלאה ומוצלחת של עומק הרגשות שבתפילה עם פשטות ההבעה". לדעת בנדויד אין כאן, כאמור, מזיגה של מופת ללשון הדיבור. אנו, שאין ענייננו במסקנות מעשיות, שהן עניין נכבד לעצמו, אלא בחקר לשון התפילה כפי שהיא, נבדוק את יסודות לשון מקרא ולשון חכמים שבתפילה בלי להזדקק להערכות.

בשעתו הדגיש פרופ' קוטשר את ייחודה של לשון הברכות על רקע ההוראות ההלכתיות שהמשנה מנסחת: וכך שנינו במסכת ברכות ו, א: "כיצד מברכין על הפירות? על פירות האילן הוא אומר 'בורא פרי העץ'...". פירות האילן בלשון

5. ראה סיכום הדברים על אתר במהדורת ע' שטיינזולץ למסכת פסחים.

6. מ' מישור, מערכת הזמנים בלשון התנאים (עבודת דוקטור), ירושלים תשמ"ג, עמ' 332–333.

7. עמי בהכנה בעו"ה מאמר המעמיד טבלה מלאה עד כמה שאפשר על שני טיפוסי הברכות לפעול כנגד על + שם הפעולה תוך בחינת ההבדלים והבחניות העולות מכך וממה שהעלו פרשני התלמוד בעניין.

8. מ"ב שניידר, "הלשון העברית הספרותית", לשוננו ו (תרצ"ד–תרצ"ה), עמ' 301–326.

9. א' בנדויד, לשון מקרא ולשון חכמים, א, תל-אביב תשכ"ז, עמ' 239.

ההוראות של המשנה, פרי העץ בנוסח הברכה; והובאו הדברים בספר "מלים ותולדותיהן" משמו של פרופ' מורג.¹⁰ במאמרו "מבעיות המילונות של ל"ח" פרופ' קוטשר מדגיש בעזרת דוגמה זו עצמה את ייחודה של לשון התפילה כרובד לעצמו.¹¹ בהמשך קוטשר מציע הסבר למטבע אחר, על נטילת לולב, אשר בא בשונה מלשון הכתוב "ולקחתם לכם... כפת תמרים" (ויקרא כג, מ). כפות תמרים, ששוב לא שימש בלשון חז"ל, הומר בלולב של לשון חז"ל; אך הפועל לקח מצוי בלשון חכמים, ולמה נשתנה? "דברים בגו..." השורש לק"ח דרמשמעי הוא בלשון חכמים, ויש בו גם משמעות קנייה; וכיוון שאין חובה לקנות לולב, משמש השורש נט"ל, שהוא חדמשמעי.¹² מדבריו למדנו, כי לשון הברכה לא תנקוט ביטוי מקראי שלא שימש בלשון חכמים כלל (ועל כן נדחה הביטוי כפות תמרים). ולמדנו כי במקום של דרמשמעות מטעם תעדיף לשון הברכות את הביטוי החדרמשמעי של הלשון המדוברת. הדוגמה לישוב בסוכה אינה מתיישבת עם נימוק זה, אך בעניין זה, כידוע, לא זכינו לקבל משנה שלמה ממורנו, וחבל על דאבדין.

כאן עלינו להציג את עמדתו של פרופ' רבין.¹³ הוא מוצא, כי בימי התנאים הייתה "לשון תפילה קבועה... אוצר מוגבל של צירופי לשון שממנו דלה שליח הציבור בנסחו את הברכות". לשונן של התפילות, טוען רבין, הייתה "חז"לית במתכונתה הדקדוקית. דבר זה בולט כל כך, עד שאין צורך להוכיחו".

למתכונת זו תכונות השאלות מלשון המקרא: מקור נטוי, מליות (כי, אשר/ש), הימנעות ממלות יחס וממלות קשר מורכבות (בעטיו, על גבי), יפעל כזמן אוניברסלי. הוא דוחה את הדעה הרואה בתפילה חיקוי ללשון המקרא, וגם את הדעה הרואה בה המשך למקראית המאוחרת.¹⁴ במקום אחר הוא מגדיר את לשון התפילה "לשון חז"ל הפתוחה לגבי לשון המקרא".¹⁵ דהיינו לתוך היסוד החז"לי של לשון התפילות, המסגרת התחבירית ומערכת הזמנים, ניתן לשלב כל מלה וצירוף מתוך לשון המקרא. פתיחות כזו אופיינית למצב של דיגלוסיה.

10. י' קוטשר, מלים ותולדותיהן, ירושלים תשכ"ה, עמ' 73.

11. י' קוטשר, "מבעיות המילונות של לשון חז"ל", בתוך: ערכי המילון החדש לספרות חז"ל, בר-אילן תשל"ב, עמ' 53-54.

12. בשיעוריו הביא הפרופ' קוטשר הסבר זה משמו של בעל ספר היובל, ובהקדמה לספר (ראה הערה 10) הוא מודה לרב מ' ברואר (ראה שם עמ' VII).

13. ח' רבין, "הרקע ההיסטורי של העברית של קומראן", בתוך: קובץ מאמרים בלשון חז"ל (עורך: מ' בר-אשר), חלק א, ירושלים תשל"ב, עמ' 369-370.

14. שם, עמ' 370.

15. רבין, עיסוק בלשני... (לעיל, הערה 4), עמ' קסג.

המרכיב המקראי אינו קבוע לא בגודלו ולא בפרטיו. מעצבי התפילה שאבו מתוך המקרא מלים, צירופים, קטעי פסוקים ופסוקים שלמים ואף הרכיבו אותם לצירופים חדשים; עד כאן עיקרי דבריו.

הנחתו של רבין היא, שיש כאן עניין של סגנון ולא שימוש ב"מליצות" גרידא, והוא מעלה סדרה של שאלות ביחס שבין לשון מקרא ולשון חכמים וקורא למחקר לחפש להן תשובה. ננסה להלן לבדוק היבטים אחדים של יחס זה בלשונן ובסגנונו של הברכות הבאות במטבע של ברכה קצרה.

נחזור אל המשנה בברכות ו, א,¹⁶ ונציג את המשך הדברים שראינו לעיל, שכן במשנה זו בולטת לשון הברכה על רקע ההוראות לברכות.

כיצד מברכין על הפירות

על פירות האילן הוא א' בורא פרי העץ

חוץ מן היין שעל היין הוא או' בורא פרי הגפן

ועל פירות הארץ הוא א' בורא פרי האדמה

חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומ' המוציא לחם מן הארץ

ועל הירקות הוא אומ' בורא פרי האדמה

ר' יודה [ה' תלויה] אומ' בורא מיני דשאים.

[ובמשנה ב:]: ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא

[ובסוף משנה ח:]: השותה מים לצמאו או' שהכל נהיה בדברו

ר' טרפון אומ' בורא נפשות וחסרונן [ובגיליון רבות].

כאמור, בולטות הברכות בלשונן על רקע המסגרת של לשון המשנה שהן נתונות בתוכה. מידת הזיקה שבין הברכות לבין המקרא שונה מברכה לברכה: מידת הקרבה הגדולה היא, כמובן, באותן ברכות המשתמשות בביטוי מקראי כפי שהוא:

הברכה על הפת – "בא"ה אמ"ה המוציא לחם מן הארץ" – נובעת מלשון המקרא בתהלים קד, יד: "מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ". השימוש בלשון מקרא כאן הוא בכוונת מכוון, ויתרונות הסגנון של השיבוץ במקרה הזה על רקע מזמור קד ניתנים לחשיפה. הרקע לשימוש במקרא הוא טבעי לגמרי, שהמזמור מביא לברכה סדרי עולם ודרכי עולם, את יד ה' המכוונת את ההרמוניה ואת התיאום המופלא בעולמו.

טבעי לגמרי הוא גם השימוש בלשון המקרא בברכה על פירות הארץ ועל הירקות – "בורא פרי האדמה" – שמקורו, לדעתנו, בפרשת ביכורים, בדברים כו. שם נאמר: "ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך..." (פס' ב). ובסיום הדברים

16. על פי כתב־יד קאופמן. הסתפקנו באב־טקסט זה, ולא העמדנו בשלב זה חילופי נוסח.

שואמר מביא הביכורים: "...ועתה הגה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ד'". והרי זהו נוסח תפילה ראשון, ה"טקסט" הראשון, שנקבע מראש לציטוט ולאמירה בעניין מסוים. ברור אפוא שחכמים יאחזו בו כדי ללמוד ממנו ניסוח של תפילה, ותבנית זו משכה אחריה את הצירוף פרי העץ, אשר ניתן למצאו בפרשת הבריאה: "עץ פרי עושה פרי למינו" (בראשית א, יא); ובהמשך (פסוק כט) "ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה". הווי אומר, הרמיזה אל המקרא מציעה הן את הקשר לבריאה ולגדולת ד' והן את ההיתר וההזמנה לאדם לאכול את פרי העץ.

שני צירופים מקראיים מוצלחים אלה הולידו בתבניתם צירוף שלישי, "בורא פרי הגפן". צירוף זה אינו מופיע במקרא, והוא מפותך מפסוקים שונים, כגון "הגפן תתן פריה" (זכריה ה, יב), "אשתך כגפן פוריה" (תהלים קכח, ג). וניכר כאן הרצון להשתמש במבנה הקודם של פרי העץ ופרי האדמה, שהרי גם אם נקבל הסברו של קוטשר לגבי לולב – כפות תמרים, הסבר זה עשוי לנמק את חוסר השימוש במלה תירוש החסרה בלשון חז"ל (כדברי ירושלמי נדרים מ, ב, "התורה קראה אותו תירוש", "תירושך זה היין"). אך יין מלה משותפת היא ללשון מקרא וללשון חז"ל, ונדחתה מפני הנוסחה החוזרת "בורא פרי...".

רבי יהודה או יודה (לגרסת המעתיק) מציע נוסחה מעניינת: "בורא מיני דשאים". אף זו תבנית שתחזור בברכות שונות – "בורא מיני מזונות", "בורא מיני בשמים" – ובנוסחה שלא נתקבלה, "בורא מיני מעדנים". דשאים צורה יחידאית היא במשנה, ומצויה בברכתנו בלבד. במקרא יש דשא ביחיד בלבד: "תדשא הארץ דשא" (בראשית א, יא). רבי יהודה רואה חשיבות להחזיר אותנו אל מעשה הבריאה. עם זה יש כאן תזווה מעניינת מלשון המקרא, שעד עתה ראינו ברכות המשלבות לשון מקרא או בונות בתבנית של ביטוי מקראי צירוף שמרכיביו מצויים במקרא, וכאן הטיה שאינה מקראית. ברם אין כאן סתם ריבוי למלה המופיעה ביחיד, שכן המלה דשא במקרא שם קיבוצי היא, והיחס שבין דשא לדשאים הוא כיחס שבין פרי לפירות. אלא שפירות מלה חז"לית מובהקת, ואילו דשאים היא צורה אפשרית שאינה מתועדת במשנה. נעיין בשתי הברכות הנוספות שציטטנו מן המשנה: "שהכל נהיה/נהיה בדברו", "בורא נפשות וחסרונן".

על הברכה הראשונה מעיר בעל סידור עבודת ישראל: "נהיה היוד בסגול והוא בינוני נפעל משורש היה, וכן כל ברכות הנהנין בלשון בינוני, כמו בורא, המוציא, הנותן".¹⁷ בכת"י קאופמן ובמנהגי הספרדים נהיה. וברור שברכה זו שונה מקודמותיה

17. ר"י בן אריה יוסף דב, סדר עבודת ישראל, רעדעלהיים תרכ"ח, עמ' 567. הערותיו של בעל עבודת ישראל ראיות לעיון מיוחד.

בתבניתה ובשימוש בצורת הנפעל בצורה הסבילה, המבקשת להתייחס לכלל הדברים הנבראים. אף זאת, השימוש בשורש הי"ה מחזיר אותנו אל פרשת הבריאה, שבפרשת הבריאה לא נאמר ברא אלא היה: "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". ולשון נהיה מתקשר לחלוטין ללשון "יהי... ויהי", והוא על דרך "בדבר ה' שמים נעשו" (תהלים לג, ו). ואף כאן חשיבות רבה לגורם הסגנוני ולקשר למקור. הרושם המשנאי הטבוע בברכה זו נובע מן הפתיחה ב־ש ומצירופי הביטויים והעמדת המשפט בטופס הברכה, שהם מיוחדים כאן.

הברכה האחרונה, תרתי משמע (לרבי טרפון משמע אחד בלבד), שנדון בה היא "בורא נפשות רבות". הנוסח הקצר שבמשנה, "בורא נפשות וחסרונן", הוא על דרך הברכות האחרות ש"טופס שלהן" מתחיל בבורא. הצירוף שלאחריו, נפשות רבות, מקורו מפתיע. הוא בא ביחזקאל יז, יז: "ולא בחיל גדול ובקהל רב יעשה אתו פרעה במלחמה בשפך סוללה ובנות דיק להכרית נפשות רבות". השימוש בנפש כמטונימיה לבני־אדם הוא טבעי ופשוט.

הקשר למקרא הוא בתמונה העולה: אנשים רבים, המונה של עיר, וצורכיהם המרובים. המלה נפשות במשנה מתקשרת לעניין סכנה ולעניין הקשור למיתה. כמטונימיה לבני־אדם סתם היא מצויה רק במטבע זה של ברכה. ואם נרצה גם כאן נוכל לקשרו לעניין צורכי האדם הנחוצים לו למחייתו. ו"חסרונן" מופיע פעם יחידה במקרא: "מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות" (קהלת א, טו); התקבולת מקשרת את חסרון למעוות, פגם, מגרעת. ובמטבע הברכה חסרון = מחסור ("דברים שחסרים לו לאדם לחייו, צרכי החיים" כהגדרת אבן שושן). הצורה היא חז"לית במובהק.

כיוון שבחרנו לדון בטופסי הברכות שבמשנה בברכות בפרק ו, פטורים אנו מן הסבך הגדול של ברכת "בורא נפשות" כפי שהיא לפנינו היום, "בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שברא(ת)".

בברכות שהצגנו ראינו שימוש ענייני בלשון המקרא לצורכי סגנון וליצירת קשר בין המקור המקראי למעמד האקטואלי של הברכה. בצד אלה שימוש עדין ומאוזן בלשון חכמים. ובתוך כך שאלות מעניינות, כגון ההבחנות ש/אשר, שם פעולה/מקור, וכיוצא באלה.

כלומר, לשון הברכות על רקע לשון התפילות בנויה ביסודה על הבסיס של אוצר המלים המקראי תוך חידושי צורה (דשאים, נהיה) במה שמצוי במקרא ותוך מעתקי משמע.¹⁸ הרושם הוא כי חידושים אלה אינם מרובים.

18. דוגמה בולטת למעטק משמע תשמש המלה בראשית, שבמקרא עניינה תואר הפועל, ובלשון חכמים ובלשון התפילה והפיוט היא משמשת כשם עצם שעניינו קדמות העולם, מעשה הבריאה.

לאופי המקראי תורמים לא מעט השיבוצים כלשונם או בשינוי לשון של פסוקי מקרא רצופים, כגון: "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא..." (תפילת יוצר, על פי לשון הכתוב בישעיהו מה, ז); "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, מלאה הארץ קניינך" (שם, על פי לשון הכתוב בתהלים קד, כד). השימוש בלשון המקרא ובביטויי יש לו, כפי שהראינו, טעמים סגנוניים מובהקים, והקישור למקורות הוא בר משמעות, והוא מיסודה של לשון התפילה.

הנחה זו, העולה בקנה אחד עם הנחת-היסוד של פרופ' קוטשר על טיבה של לשון התפילה, מעלה מחדש ובאופן גרחב את השאלה שעלתה בדבריו של קוטשר לגבי הברכות המנוסחות בלשון חכמים במובהק. אמנם קיבלנו מפיו תשובה ברורה באשר לנוסח על נטילת לולב; אך ברכה זו אינה היחידה המנוסחת בלשון חכמים. מצטרפת אליה רשימה מכובדת למדי של ברכות המנוסחות בלשון חכמים. ואם נמצא הצורך להסביר את הופעתה של לשון חכמים בברכה אחת, מוטלת עלינו המשימה להסביר את השימוש בלשון חכמים בכלל הברכות המשתמשות בלשון חכמים במובהק;¹⁹ "עושה מעשה בראשית", "שכוחו וגבורתו מלא עולם", "משנה הבריות", "שנתן מכבודו לבשר ודם", "על נטילת ידים", "לישב בסוכה", "דיין האמת", "שלא חסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להנות בהם בני אדם" ולשונן המשנאית של ברכות אלו בולטת על רקע הברכות שדנו בהן עד עתה. ראה למשל אילנות טובות כנגד פרי העץ.

השימוש בלשון חכמים במטבע של ברכה בא בעיקר בברכות הראייה, שהן ברכות של תגובה על חוויה חד-פעמית או חוויה החוזרת על עצמה לעתים נדירות (על פי ההלכה יש "מחסום" של שלושים יום לברכת הראייה). נראה לנו, כי ביקשו חכמים לתת לחוויה זו ביטוי בלשון היום-יום, לשון של דיבור שוטף ללא תיווך הניסוח בעזרת המקרא, שגם לו ערך משלו, כפי שראינו.

טענה זו מקבלת משנה חיזוק אם נתבונן בברכות על המצוות, הנאמרות עובר לעשייתן, ובאות על עשייה בפועל. רוב רובן של ברכות אלה בלשון חכמים הן כתובות:²⁰

השווה: "ובטובו מחדש בכל יום מעשה בראשית" (תפילת יוצר); "לתת גדולה ליוצר בראשית" (עלינו לשבת; מלכיות); "...והמון נסתרות שמבראשית" (אתה זוכר; זכרונות); "...ובריות בראשית חרדו ממך" (אתה נגלית; שופרות).

19. ראה רשימת הברכות, פירושיהן, מקורותיהן וחילופי נוסח אחדים בסדר עבודת ישראל (לעיל), הערה 17), עמ' 567-571.

20. ראה שם.

להדליק נר (של) חנוכה, להניח תפילין, לישב בסוכה, על נטילת ידים, על נטילת לולב, לקבוע מזווה, על פדיון כרם רבעי, להפריש חלה מן העסה, על הטבילה, על טבילת כלי.

הווי אומר, ברכות הנאמרות על עשיית מצווה בחרו להן את לשון חכמים כיסוד סגנון, שאף הן עיקרן חווייה מתוך מעשה. ואם תמצי לומר חווייה זו של עשייה קשורה בכוונה לשם מצווה, שמתוך שהברכה היא בלשון הקרובה ללשון הדיבור כוונת המצווה ממנה ובה היא.

לסיכום דברינו נאמר: מטבע קצר של ברכה יש שהוא מיוסד על לשון המקרא, מתוך קשר למקורות, קשר המעורר את המברך ליסוד הדברים שבמקרא, לזכרי לשון עם ראשית הבריאה, הנהגת ה' בעולם, ולחווייה ספרותית. כך הדבר ברוב ברכות ההודאה (השווה ברכות השחר), המיוסדות על לשונות מן המקרא. כנגד זה ברכות הבאות בעקבות חווייה (כגון ברכות הראייה למיניהן) או ברכות הנאמרות על עשייה בפועל כתובות בלשון חכמים, הן משום שביקשו חכמים שלא לחצוץ בין החווייה למברך וניסחו דבריהם בלשונם, והן משום הרצון שלשון הברכה תביא את אומרה לכוון בעשיית המצווה.